

Innováció a textil és ruhaipar fenntartható fejlődéséért

Dr. Kokasné dr. Palicska Livia

Kulcsszavak/Keywords Innováció a textiliparban, Innováció a ruhaiparban, Euratex, Teppies, Könnyűipari Ágazati Párbeszéd Bizottság

Az EURATEX Európai Technológia Platform a Jövő Textil és Ruházati iparáért (ETP) 2015. október 28–29-én Brüsszelben rendezte meg az „Innováció a textil és ruhaipar fenntartható fejlődéséért” konferenciát és „Textilipari pályázati ötletek (TEPPIES) és EU-s pályázati források” szemináriumot. Az eseményen a Könnyűipari Ágazati Párbeszéd Bizottság (KÁPB) munkaadói oldalának képviselőiben dr. Kokasné dr. Palicska Livia, az INNOVATEX Zrt. vezérigazgatója vett részt.

Ez az esemény az iparág egyik legfontosabb nemzetközi rendezvénye volt, amelyen Európa vezető vállalatai és döntéshozói mutatták be a fenntartható fejlődéshez kapcsolódó technológiai és üzleti innovációs megoldásokat és a jövőbeni megvalósításukat szolgáló uniós pályázati lehetőségeket.

A kétnapos konferencián a munkaadói és munkavállalói oldal egyaránt képviseltette magát, több mint 20 országból 130 résztvevővel.

„Innováció a textil- és ruhaipar fenntartható fejlődéséért” konferencia

A három párhuzamos szekcióban 28 előadó tartott prezentációt.

A konferenciát a Textil ETP elnöke, *Paolo Canonico* nyitotta meg, hangsúlyozva hogy az Európai Unió elharcosa a fenntartható fejlődésnek, ezt a vezető szerepét a jövőben sem veszítheti el. Rendkívül nagy hangsúlyt kap a jövőben a környezet védelme, az egészség és a szociális jólét biztosítása. Előadásában kitért arra, hogy a textil- és ruházati iparban még nagyobb erőfeszítéseket kell tenni a fenntartható fejlődés biztosítására, ezért rendezték meg már másodszor a csak ezzel a témával foglalkozó konferenciát. Kifejtette: széles körben ösztönözni kell, hogy innovációs, technológiai és üzleti megoldások szülessenek a talaj, a vizek, a levegő szennyezésének és a természeti erőforrások kiaknázásának csökkentésére.

Plenáris előadások

A plenáris előadásokon bemutatták az IKEA fenntartható fejlődésre vonatkozó stratégiáját a textilanyagok beszerzésében, a „Cradle2Cradle” fenntartható gyártást bizonyító tanúsítványt (EPEA), a zöld energia a gyártásban (Nemzetközi Energia Ügynökség), valamint Greenpace DETOX kampányának legújabb eredményeit is.

Az IKEA előadója, Clara Guash szerint a svéd vállalat nagy hangsúlyt fektet a kreativitásra, és azt vallja, hogy a jó ötletnek vezető szerepe van az értékalkotás-

ban. A 164 ezer embert foglalkoztató világceg 30,1 milliárd eurós forgalmával meghatározó szereplője a lakáskultúrának. Vízízüjük: „Jobbá tenni sok ember életét a mindennapokban”. Ezt szolgálja a széleskörű, mindenre kiterjedő tervezés, valamint az is, hogy funkcionális bútorait és lakástermékeit viszonylag alacsony áron kínálják, hogy sokak számára elérhetőek legyenek. Üzleti szemléletükben fontos a modern gondolkodás, mottójuk a „demokratikus dizájn”, amelynél 5 fontos ökölszabályt alkalmaznak: a forma, a funkció, a minőség, a fenntarthatóság és az ár szempontjait egyaránt figyelembe veszik. Több mint 1000 beszállítójuk van, amelyek 2/3-a európai országokban gyártja a termékeket. Üzleti stratégiájukban és a beszerzésnél ma már egyre nagyobb hangsúlyt kapnak a fenntarthatósági szempontok. A „Jobb a pamut” kezdeményezésük eredményeként termékeik elsősorban természetes anyagúak, főleg pamutból készülnek (ezen belül is nő a biopamut aránya). Egyéb textiltermékeik is „fenntarthatóak”, mert alapanyaguk rostsál vagy egyéb megújuló, illetve újrahasznosított szál (háztartási textilálya újrahasznosításával nyert szál és újra feldolgozott poliészter). Az újra feldolgozott szálakkal és a hulladék körforgással csökkenteni kívánják a függőséget a gyapottermesztéstől. Az egyre apadó természetes források

jövőbeni megővését szolgálja, hogy az olajbázisú szálak helyett előtérbe helyezik a cellulózsálakat. A teljes textilgyártási láncra vonatkozó változást kezdeményeznek, összefogást és kutatást szorgalmazva a nyersanyagok és technológiák ökolábnymá-nak vizsgálatára. Hozzá kívánnak járulni a felhasznált nagymennyiségű víz, vegyszer és keletkező szennyvíz csökkentéséhez és az innováció, valamint a funkció előtérbe kerüléséhez. Az előadó

hangsúlyozta a „cirkuláris gazdaság” jövőbeni fokozott szerepét, a „zéró hulladék” keletkezését eredményező gyártási folyamatok előnyben részesítésének fontosságát, valamint az erőforrás hatékonyság gazdasági előnyeit is.

A Greenpace DETOX kampányának kézzelfogható eredményei vannak, állította az előadó, *Anton Schumann*, a Gerzi Csoport német szakértője. A Greenpace internetes kampányára már több mint 11 millióan voltak kíváncsiak, és a legnagyobb márkák is felsorakoztak célkitűzései mellé. Hangsúlyozta, hogy nagy üzleti lehetőségeket is rejt a fenntarthatóságot előtérbe állító marketingkommunikáció.

Szekcióülések

A plenáris előadások után 3 szekció ülésezett párhuzamosan.

A „**Fenntartható alapanyag-nyersanyag körforrás**” szekció két európai uniós támogatással megvalósuló sikeres projektet mutatott be (RESYNTEX és Trash2Cash) a textil hulladék feldolgozására, a háztartásban keletkező textilhulladékok automatikus és költséghatékony gyűjtésére, szortírozására és a cellulóz alapú, újra feldolgozott szálak gyártásának lehetőségeire. A lengyel Természetes Szálak és Gyógynövények Intézetének előadója, *Malgorzata Zimniewska* mellett egy angol cég, a Copernicus Textile Solution is új ipari alkalmazásokat mutatott be, hangsúlyozva Európa rostszál (len, kender) termesztésben és feldolgozásban betöltött vezető szerepét.

Az „**Erőforrások hatékony kihasználásával megvalósuló gyártás – hatékony vízgazdálkodás**” szekció a Benetton Olimpia csoportjának viztakarékos gyártási megoldását, valamint az ipari szennyvizek hatékony kezelésére (pl. újra hasznosítás elektrokoagulációval) vonatkozó európai uniós támogatást nyert projekteket mutatott be (ADNATUR és DYES4EVER). Ebben a szekcióban került sor az EURATEX kezdeményezésével megvalósuló sikeres projekt, az „Energy-made-to-measure” kampány aktualitásainak és a SET projekt eddigi eredményeinek bemutatására.

A SET projekt célja, hogy a textiliparban átfogó elemzéseket készítsen az energiafelhasználásra vonatkozóan. Ebben a felmérésben magyar projektpartnerként a Textilipari Műszaki Tudományos Egyesület vesz részt és végez adatgyűjtést 2015-ben 7, a következő szakaszban 12 magyar textilipari vállalat bevonásával. A konferencián bemutatott német, olasz, portugál rész eredmények mellett a magyar adatok is feldolgozásra kerülnek. A cél az, hogy olyan, a különböző textilipari tevékenységekhez rendelhető fajlagos energiafelhasználási mutatókat dolgozzanak ki, amelyek viszonyítási alapként szolgálhatnak a gyártó cégek számára. A projekt várható végeredményei nagyban hozzájárulhat ahhoz, hogy sikerüljön az energiafelhasználás hatékonyságát növelni a felmérésben résztvevő cégeknek.

A „**Fenntarthatóságot szolgáló digitalizáció és a méretre szabott termékek helyi gyártása**” szekció előadói a személyre szabott termékek helyi gyártásának előtérbe kerülését hangsúlyozták a tömegtermelésben. A fenntarthatóság szempontjából fontos a széndioxid lábnyom alakulása, így több előadás is foglalkozott a szállítmányozásból eredő széndioxid lábnyommal, amely igen eltérő a különböző ruhaipari gyártási és értékesítési üzleti modelleknél. Ebben a szekcióban mutatta be az nemzetközi OEKO-TEX Szervezet „Made-in-Green – átláthatóságot mindenkinek” címmel indított új szolgáltatásait, amely a textiliákra vonatkozó legelterjedtebb környezetbarát védjegy, az OEKO-TEX 100 terméktanúsítás és a fenntartható textil gyártás (STeP) összekapcsolásával egyértelmű pozitív üzenetet ad a fogyasztóknak. A szekció előadásaiból kiderült, hogy a textil- és ruhaiparban már több olyan szoftvert is kifejlesztettek, amelyeket a gyártó cégek fenntarthatóság szempontjából történő értékeléséhez dolgoztak ki.

„Textilipari pályázati ötletek (TEPIES) és EU-s pályázati források” szeminárium

A szeminárium bevezetőjében a **HORIZON 2020** eddigi pályázati tapasztalatait összegezte az ETP főtítkára, *Lutz Walter*. Kifejtette, hogy a textil vonatkozású pályázatok közül sajnos csak nagyon kevés, mintegy 12–14 % sikeres, szemben az FP7 keretprogramban tapasztalt 20 %-zal. A beadott pályázatok mennyiségét tekint-

ve az ország szerinti rangsorban az olasz, angol, belga, svéd pályázók vezettek. Azt is megállapította, hogy a HORIZON 2020 elsősorban nagy projekteket, konzorciumokat támogat, és hogy a támogatás mértéke az előző ciklushoz képest nagyobb, 70–100 %. Ennek az a következménye, hogy nagyon sok a beküldött pályázat, mert nagy számban aktivizálták magukat „pénzvadász” pályázó és pályázattíró cégek. A textil vonatkozású projektek csekély támogatottsági arányának az is oka, hogy a HORIZON 2020-ban széles témaköröket megfogalmazó felhívások szerepelnek, amelyekben pl. egy textil témájú pályázat nem biztos, hogy a legjobb megoldást nyújtja. Érdemes ezért a jövőben más ágazatok szereplőivel összefogva pályázni.

A textil- és ruházati iparban az első két évben az 7 nagy pályázathoz sikerült uniós forrást biztosítani, amelyek a következő témaköröket ölelik fel:

- Körforgásos gazdaság¹ – Textilhulladékból alapanyag.
- Újrahasznosított textil-szálasanyagok új termékek előállítására.
- Üzleti modell a rugalmas textil- és ruhértékesítési láncban.
- Textilipari hulladékvíz újrahasznosítása.
- Információtechnológiai megoldás a divattervezésben.
- Fogyasztók által ösztönzött helyi termelés virtuális tervezéssel.
- Információtechnológiai megoldás divatcikkek reprodukálására.

Egyéb uniós pályázati források az ágazat számára

A főtítkár beszámolója után az **Európai Bizottság Kutatási és Innovációs Főigazgatóságának** képviselője, *John Cleuren* beszélt a nanotechnológia és más kulcstechnológiák kiemelt szerepéről valamint *Giulio Pattani* a Cirkuláris Gazdaság és eco-innovációk témakörhöz kapcsolódó pályázati lehetőségeiről.

Az előadásokból megtudtuk, hogy a pályázattírók által beadott pályázatok itt sikeresebbek, ezért érdemes ezt a lehetőséget jobban kihasználni. A pályázatoknál azonban több esetben túlságosan elnagyolt volt a hasznosítható eredmény, túlságosan egy területre fókuszáltak a megoldásnál. A jövőben jobban szem előtt kell tartani az üzleti szempontokat, mert a fő cél a konkrét sikerrel bíztató kutatási eredmények piacra jutásának a támogatása lesz. Érdemes tehát a textil- és ruházati ipar területéről a nagyobb területeket átfogó (pl. a vízzel vagy egyéb energiaforrásokkal kapcsolatos) konzorciumok felé fordulni és azokba „beágyazódva” pályázni. Nem elegendő üzleti stratégiák és hatástanulmányok készítését megcélozni, a pályázati célnak reálisan elérhető és hihető konkrét hatást kell tükröznie. A pályázatok értékelésénél fő hangsúlyt kap a várható eredmény (rövid és középtávon), a növekedés, a munkahelyteremtés, tehát maga a célpiac, annak valós igényei és felhasználói. Ajánlatos azt is kimutatni, hogy a megcélzott megoldás mennyire költséghatékony, mekkora a várható piaci pozíció és a komparatív előny.

¹ A „körforgásos gazdaságban” az anyagcsere-folyamatok tervezetten, zárt körben áramlanak, a hulladék szinte 100 %-ban hasznosul és a biológiai, illetve technikai alkotórészek nem keverednek, hanem minőségi veszteség nélkül visszakörnyeznek a biológiai és gazdasági körfolyamatokba.

Az új pályázati felhívások a következő hónapban nyílnak meg, a beadási határidő pl. a *Körforgásos gazdaság* témakörébe tartozó pályázati felhívásban 2016. március. Az NMBP (nano, fejlett, és biotechnológia anyagok és gyártás) felhívásai is megjelentek, a kétlépcsős eljárásnál érdemes a legközelebbi határidőket szem előtt tartani (pl. 2016. január 21.)

Az előadók felhívást tettek közzé, hogy iparból érkező bírálókat is várnak a következő időszak pályázatainak elbírálásához, ehhez a honlapjukon elérhető adatbázisban kell regisztrálni.

Az **Európai Bizottság A Tartalmak, Technológiák és Kommunikációs Hálózatok Főigazgatósága (Connect)** képviselőjében *Philippe Reynart* mutatta be a TOLAE és hordozható intelligens eszközök című kutatási programot. A TOLAE mozaikszó a beágyazott technológiákra utal, ultravékony és könnyű elektronikai alkalmazásokhoz. Az egyes kutatási alprogramok jövő évtől megnyíló keretei jó lehetőséget kínálnak textiles alkalmazások piacra kerüléséhez is.

Az **Európai Unió új, a kis- és középvállalatokkal foglalkozó végrehajtó ügynöksége (EASME)** képviselői a kis- és középvállalatok számára megnyíló egyéb uniós forrásokat mutatták be, így a COSME és a LIFE+ programokat. A vállalkozások versenyképességét növelni hivatott COSME a kis- és középvállalkozások uniós támogatási programja, magyar nyelvű tájékoztatója a <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/9783> címen érhető el.

A COSME programban ágazatunk fogyasztói termékek tervezésére (bútor, lakásdekoráció, személyes használati termékek, kerámia stb.) is pályázhat. A program célja az új termékek, a gyártók és tervezők összefogásával megvalósuló technológiai és nem-technológiai innovációk piacra kerülésének gyorsítása és támogatása (12–33 hónap alatti piacra jutás). Az integrált kompetenciákkal, tervezők és technológiai partnerek együttműködésében megvalósuló projektek ágazatunk vállalkozásai is kezdeményezhetik. Az 50 %-os európai uniós finanszírozású programban pályázatonként akár 1 millió euró támogatást is lehet szerezni. Az előadó elmondta, hogy 2015-ben az először beküldött 103-ból végül csak 27 véglegesített pályázat érkezett be. A következő felhívás 2016 elején várható, kisebb módosításokkal.

A WORTH program tervezők, gyártók vagy technológusok kezdeményezésével megvalósuló innovációkat támogat, fókuszában a képesség/kompetencia áll. Bő-

vebb információ: <http://www.worth-project.eu/>. Az első pilot szakaszt lezárták, a tenderek most fognak megjelenni. A pályázatnál 5 tényező kerül értékelésre: partnerség, résztvevők, termék/megoldás/szolgáltatás és kiállítás, vásár.

Szektorokon átnyúló együttműködések, a kis- és középvállalatoknál megvalósuló kreatív tervezést és gyártást új technológiákkal támogat.

Az ERASMUS+ programok forrásai kapacitásnövelésre és a digitális és zöld kompetenciaalapú készségek megszerzésére is fordíthatók. A gyakornoki program támogatására megjelent legújabb felhívás (ERASMUS – Key Action 3 keretében) beadási határideje 2016. január 15. A gyakornoki programban kkv-k tanulószerveződéses munkaviszonyt létesíthetnek a munkahelyi képzéshez és a szakmai utánpótlás biztosítására.

A CIP (Competitiveness and Innovation Framework Programme) versenyképességi és innovációs keretprogram eco-innovációs projekteket támogat.

A LIFE+ programban érintett szakterületek: az éghajlatváltozás, a természet és biodiverzitás, a környezet- és egészségvédelem, az erőforrások fenntartható használata, a politikaalakításhoz, végrehajtáshoz és betartáshoz kapcsolódó stratégiai megközelítések. A 2014–2020 program textilipari pályázóknak is szól, hiszen a program fő célja a természet megőrzése, és a környezet védelme, környezeti hatékonyság növelése. A projekt eredményként életciklus elemzésen alapuló, megközelítéseket megismételhető, transzferálható hozzáadott értéket várnak. A LIFE+ program számos textiles vonatkozású, pl. vízzel kapcsolatos projekteket támogat: Dyes4ever, Prowater, Adnatur, Mov4earth, Seamatter, Noisefreetex, etc. A következő felhívás 2016 júniusában jelenik meg, várható beadási határidő: 2016. szeptember.

Textilipari pályázati ötletek (TEPPIES)

A TEPPIES pályázati ötletbörze szekcióban 24 projekttervet mutattak be rövid, 6 perces blokkokban. A HORIZON 2020 egyes alprogramjainak felhívásaira több hasonló témát is megfogalmaztak (nano), amelyek előadói a témák összefogásával egy nagy pályázat benyújtására tettek kezdeményezést. A bemutatott pályázati elképzelésekhez várják további együttműködő partnerek jelentkezését más, pl. építőipar, egészségügy, stb. területekről is. További információ: info@textile-platform.eu.